

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wprowadzenie do tematu uwzględniania wymogów związanych z przestrzeganiem praw pracowniczych w ramach procedur zamówień publicznych

Warszawa, 20.06.2017 r.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Ustawa Prawo zamówień publicznych, a przestrzeganie praw pracowniczych

- Opis przedmiotu zamówienia – Umowy o pracę w zamówieniach publicznych,
- Badanie wykonawców pod kątem niepodlegania wykluczeniu – Wykluczanie wykonawców naruszających prawa pracownicze z postępowania o udzielenie zamówienia,
- Badanie i ocena ofert – Analiza aspektów społecznych przy okazji badania rażąco niskiej ceny.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Umowa o pracę (art. 29 ust. 3a ustawy Pzp)

Nowelizacja ustawy Prawo zamówień publicznych wprowadziła obowiązek wymagania zatrudniania przez wykonawców lub podwykonawców pracowników na umowę o pracę.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Umowa o pracę (art. 29 ust. 3a ustawy Pzp)

Regulacja z art. 29 ust. 3a ustawy Pzp:

- dotyczy zamówień na usługi i roboty budowlane,
- dotyczy zarówno wykonawców jak i podwykonawców
- odnosi się do osób wykonujących w ramach realizacji zamówienia wskazane przez zamawiającego czynności, których wykonanie polega na wykonywaniu pracy w sposób określony w art. 22 §1 ustawy Kodeks pracy:
  - praca określonego rodzaju wykonywana na rzecz pracodawcy
  - pod kierownictwem pracodawcy
  - w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę
  - za wynagrodzeniem
- wymagania określa się opisie przedmiotu zamówienia

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Umowa o pracę (art. 29 ust. 3a ustawy Pzp)

- *„Odnajdując czynności mające charakter czynności z Kodeksu pracy, zamawiający będzie zobowiązany do wyspecyfikowania wszystkich tych czynności”*
- *„Niezgodne z treścią art. 29 ust. 3a ustawy Pzp byłoby wskazanie tylko niektórych czynności, choćby miały znaczenie doniosłe dla zamawiającego i pominięcie innych mających np. znaczenie drugorzędne. Niedopuszczalne będzie również scedowanie tego obowiązku na wykonawcę, np. w formie zapisu, że jeśli wykonawca ujawni po swojej stronie czynności o takim charakterze zobowiązany będzie zawrzeć z pracownikami je wykonującymi umowy o pracę (...)”*

(opinia UZP)

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

O czym trzeba pamiętać określając rodzaj czynności niezbędnych do realizacji zamówienia:

- **nie w każdym postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego** zamawiający będzie określał wymagania dotyczące zatrudniania na podstawie umowy o pracę,
- ta sama czynność **może być różnie kwalifikowalna** w zależności od sposobu realizacji przedmiotu zamówienia,
- zamawiający powinien wyspecyfikować **wszystkie czynności**, które będą musiały być realizowane przez pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i nie może w tym zakresie zawrzeć jedynie ogólnej klauzuli wskazującej, że wymagane jest zatrudnienie na podstawie umowy o pracę wszystkich osób wykonujących w ramach realizacji zamówienia czynności mające cechy stosunku pracy lub wymóg ma zastosowanie jeżeli czynności podlegają wykonaniu w ramach stosunku pracy zgodnie z art. 22 par. 1 Kodeksu pracy
- zamawiający zasadniczo **nie zastępuje wykonawcy w określeniu sposobu realizacji świadczenia** czyli nie wskazuje czynności wykonywanych na podstawie umowy o pracę z podziałem na wykonawców i podwykonawców, nie określa też **zasadniczo jaka liczba osób po stronie wykonawcy** będzie brała udział w realizacji zamówienia, nie decyduje o systemie zmianowym itp.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Umowa o pracę (art. 29 ust. 3a ustawy Pzp)

Art. 36 ust. 2 pkt 8a

W przypadku gdy przepisy ustawy nie stanowią inaczej, specyfikacja istotnych warunków zamówienia zawiera również w przypadku gdy zamawiający przewiduje wymagania, o których mowa w art. 29 ust. 3a, określenie w szczególności:

- a) sposobu dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a,
- b) uprawnienia zamawiającego w zakresie kontroli spełniania przez wykonawcę wymagań, o których mowa w art. 29 ust. 3a, oraz sankcji z tytułu niespełnienia tych wymagań,
- c) rodzaju czynności niezbędnych do realizacji zamówienia, których dotyczą wymagania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia;

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Umowa o pracę (art. 29 ust. 3a ustawy Pzp)

Kolejność działań:

- zamawiający dokonuje oceny (**art. 29 ust. 3a ustawy Pzp**), czy przy realizacji konkretnego zamówienia publicznego na usługi lub roboty budowlane wykonanie określonych czynności będzie zawierało cechy stosunku pracy – **art. 22 §1 ustawy Kodeks pracy**,
- jeżeli ocena potwierdzi istnienie takich czynności, po stronie zamawiającego będzie spoczywał obowiązek określenia w opisie przedmiotu zamówienia **wymagania zatrudnienia przez wykonawcę lub podwykonawcę na podstawie umowy o pracę** osób wykonujących wskazane przez niego czynności,
- zamawiający określa w specyfikacji istotnych warunków zamówienia szczególne wymagania dotyczące umów o pracę – **art. 36 ust. 2 pkt 8a) ustawy Pzp**,
- zamawiający egzekwuje postawione wymagania na etapie realizacji zamówienia.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Sposób dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a:

- a) **oświadczenie wykonawcy** zawierające wszystkie elementy pozwalające zakwalifikować je jako dokument potwierdzający zatrudnienie przez wykonawcę/podwykonawcę osób zaangażowanych w realizację wskazanych przez zamawiającego czynności na podstawie umowy o pracę, takie jak dokładne określenie podmiotu składającego oświadczenie, datę złożenia oświadczenia, wskazanie, że objęte wezwaniem czynności wykonują osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę wraz ze wskazaniem liczby tych osób, **imion i nazwisk tych osób**, rodzaju umowy o pracę i wymiaru etatu oraz podpis osoby uprawnionej do złożenia oświadczenia w imieniu wykonawcy lub podwykonawcy.
- b) **kopie umów o pracę zanonimizowane**, w sposób zapewniający ochronę danych osobowych pracowników, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. w szczególności bez adresów i nr PESEL pracowników). **Imię i nazwisko pracownika nie podlega anonimizacji**. Informacje takie jak: **data zawarcia umowy, rodzaj umowy o pracę i wymiar etatu powinny być możliwe do zidentyfikowania**.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Sposób dokumentowania zatrudnienia osób, o których mowa w art. 29 ust. 3a:

- c) zaświadczenie właściwego oddziału ZUS, potwierdzające opłacanie przez wykonawcę lub podwykonawcę składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne z tytułu zatrudnienia na podstawie umów o pracę za ostatni okres rozliczeniowy,**
- d) poświadczona za zgodność z oryginałem odpowiednio przez wykonawcę lub podwykonawcę kopia dowodu potwierdzającego zgłoszenie pracownika przez pracodawcę do ubezpieczeń, zanonimizowana w sposób zapewniający ochronę danych osobowych pracowników (imię i nazwisko pracownika nie podlega anonimizacji).**

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

O czym trzeba pamiętać na etapie kontroli spełniania wymogu określonego na podstawie art. 29 ust. 3a ustawy Pzp:

- kontrola odbywa się poprzez **żądanie i weryfikację dokumentów**
- dopuszczalne jest także **przeprowadzanie kontroli przez przedstawicieli zamawiającego lub upoważnione osoby trzecie na miejscu wykonania świadczenia,**
- za pośrednictwem wykonawcy będzie możliwe także przeprowadzenie stosownej kontroli dotyczącej pracowników podwykonawców wykonujących czynności na rzecz zamawiającego
- art. 29 ust. 3a **nie rodzi obowiązku zatrudnienia** przez wykonawcę lub podwykonawcę pracowników do realizacji zamówienia, które **zamierzali oni wykonywać osobiście w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej.** Muszą oni spełnić ten wymóg tylko, jeśli wykonanie określonych przez zamawiającego czynności w ramach zamówienia publicznego zamierzają powierzyć osobom trzecim
- zamawiający w sytuacji gdy poweźmie wątpliwość co do sposobu zatrudnienia personelu – może **zgłosić tą informację do Państwowej Inspekcji Pracy.**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wymóg zatrudnienia na podstawie umowy o pracę

Sankcje z tytułu braku spełnienia wymogu określonego na podstawie art. 29 ust. 3a ustawy Pzp

- sankcje powinny zostać określone **w istotnych postanowieniach umownych /projekcie umowy** a następnie znaleźć się w umowie podpisywanej z wykonawcą
- mogą przyjąć postać **kar umownych** lub - w przypadku powtarzających się naruszeń tych obowiązków – **prawa odstąpienia od umowy**,
- zamawiający **może przewidzieć sankcje jedynie dla wykonawcy**, za działania lub zaniechania podwykonawcy w tym przedmiocie odpowiada wykonawca, względem którego zamawiający może wystąpić z żądaniem zapłaty kary umownej.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 19 grudnia 2016 r., (sygn. akt: KIO 2280/16)

Wymóg zatrudnienia osób (kierowcy zatrudnieni do obsługi nośników zimowego utrzymania dróg) na umowę o pracę **od rozpoczęcia świadczenia usług aż do końca realizacji przedmiotu zamówienia jest niezgodny ze specyfiką wykonywanych czynności**, które wykonywane są tylko okresowo - w zależności od aktualnych potrzeb - w czasie realizacji przedmiotu zamówienia.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wykluczenie wykonawców

Horyzontalna klauzula społeczna

Artykuł 18 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE

Państwa członkowskie podejmują stosowne środki służące zapewnieniu, by **przy realizacji zamówień publicznych wykonawcy przestrzegali mających zastosowanie obowiązków w dziedzinie prawa ochrony środowiska, prawa socjalnego i prawa pracy**, ustanowionych w przepisach unijnych, krajowych, układach zbiorowych bądź w przepisach międzynarodowego prawa ochrony środowiska, międzynarodowego prawa socjalnego i międzynarodowego prawa pracy wymienionych w załączniku X.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Przesłanki wykluczenia wykonawców

Przesłanki obligatoryjne

Art. 24 ust. 1 pkt 13, 14 oraz 15 ustawy Pzp

- Prawomocne skazanie za **przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową** (art. 218-220 Kodeksu karnego) oraz **przestępstwo handlu ludźmi** (art. 189a Kodeksu karnego),
- Prawomocny wyrok sądu lub ostateczna decyzja administracyjna o **zaleganiu z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne**, chyba że wykonawca dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Przesłanki wykluczenia wykonawców

Przesłanki fakultatywne – podstawy:

Art. 24 ust. 5 pkt 5-8

- Prawomocne skazanie za **wykroczenie przeciwko prawom pracownika**, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny nie niższą niż 3000 złotych;
- Ostateczna decyzja administracyjna o **naruszeniu obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy, lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym**, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną nie niższą niż 3000 złotych;
- **Naruszenie obowiązków dotyczących płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne**, co zamawiający jest w stanie wykazać za pomocą stosownych środków dowodowych, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 15, chyba że wykonawca dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ofert pod względem rażąco niskiej ceny w prawie unijnym

Artykuł 69 dyrektywy 2014/24/UE

Jednym ze szczegółów, o których wyjaśnienie może zwracać się instytucja zamawiająca przy badaniu oferty pod względem rażąco niskiej ceny, jest **zgodność oferty z obowiązkami wynikającymi z artykułu 18 ust. 2 dyrektywy.**

Jeżeli instytucja zamawiająca stwierdzi, że rażąco niska cena wynika z niezgodności z obowiązkami z artykułu 18 ust. 2 dyrektywy **jest zobowiązana odrzucić taką ofertę.**

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ofert pod względem rażąco niskiej ceny w prawie unijnym

Art. 90 ust. 1 ustawy

Jeżeli zaofferowana cena lub koszt, lub ich istotne części składowe, **wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia** i budzą wątpliwości zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego lub wynikającymi z odrębnych przepisów, zamawiający zwraca się o udzielenie wyjaśnień, w tym złożenie dowodów, dotyczących wyliczenia ceny lub kosztu, w szczególności w zakresie:

- (...) **kosztów pracy**, których wartość przyjęta do ustalenia ceny nie może być niższa od **minimalnego wynagrodzenia za pracę*** ustalonego na podstawie art. 2 ust. 3-5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę
- (...)
- wynikającym z **przepisów prawa pracy i przepisów o zabezpieczeniu społecznym**, obowiązujących w miejscu, w którym **realizowane jest zamówienie**;
- (...)
- powierzenia **wykonania części zamówienia podwykonawcy**.

* Od 1.01.2017 roku minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 2000 zł brutto, a minimalna stawka godzinowa 13,00 zł brutto. Przy czym przy całości kosztów pracy stawka godzinowa wzrasta do ok. 18 zł (17,66 zł) przy umowie o pracę oraz do ok. 16 zł (15,57 zł) przy umowie zlecenia.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ofert pod względem rażąco niskiej ceny w prawie unijnym

Koszty pracy to suma wynagrodzeń (brutto) i pozostałych wydatków, w tym także składek na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, poniesionych przez pracodawcę w celu pozyskania, utrzymania, przekwalifikowania i doskonalenia kadr.

Całość kosztów pracy obejmuje m.in. następujące składniki:

- wynagrodzenia osobowe,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników sfery budżetowej,
- wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia lub umowy o dzieło,
- wydatki na doskonalenia, kształcenie i przekwalifikowanie kadr,
- wydatki na delegacje służbowe,
- składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowne i wypadkowe opłacane przez pracodawcę,
- składki na Fundusz Pracy,
- wydatki związane z bezpieczeństwem i higieną pracy,
- zakładowy fundusz świadczeń socjalnych,
- pozostałe wydatki, m.in. wydatki przeznaczone na rekrutację, wydatki na dojazdy do pracy pracowników, wydatki poniesione przez pracodawcę na ubezpieczenia pracowników w trzecim filarze.

Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój

Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wyrok Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 29 kwietnia 2016 r. (sygn. akt KIO 596/16)

Zamawiający wezwał do udzielenia wyjaśnień, w tym złożenia dowodów, dotyczących elementów oferty mających wpływ na wysokości ceny, w szczególności w zakresie:

- 1) (...) **kosztów pracy**, których wartość przyjęta do ustalenia ceny nie może być niższa od minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie art. 2 ust. 3-5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę

Stanowisko Izby:

Do wysokości płacy minimalnej należy doliczyć koszty pracy wynikające z danej podstawy zatrudnienia.

Do obliczenia kosztów pracy nie powinien być wliczany przewidywany zysk wykonawcy oraz podatek VAT.